

KLASA: 007-01/24-03/02
URBROJ: 2170-137-01-24-137
Rijeka, 23. travnja 2024.

Na temelju članka 34. Statuta Sveučilišta u Rijeci (KLASA: 030-01/23-01/05, URBROJ: 2170-137-01-23-2 od 2. listopada 2023. godine) Senat Sveučilišta u Rijeci na svojoj 94. sjednici održanoj dana 23. travnja 2024. godine donosi sljedeću

ODLUKU

I.

Usvaja se Prijedlog modela za unaprjeđenje stjecanja praktičnih kompetencija studenata Sveučilišta u Rijeci koji čini sastavni dio ove Odluke.

II.

Ova Odluka stupa na snagu danom donošenja.

Obrazloženje

U skladu sa Zadatkom 1.2. Mjera i aktivnosti za unaprjeđivanje studija i studiranja na Sveučilištu u Rijeci u svjetlu demografskih, gospodarstvenih i društvenih izazova donesenih na Senatu Sveučilišta u Rijeci 19. prosinca 2023., Gospodarski savjet Sveučilišta u Rijeci i Uprava Sveučilišta u Rijeci analizirali su postojeće stanje na Sveučilištu i njegovim sastavnicama vezano uz provedbu stručne prakse i stjecanje praktičnih kompetencija studenata te Sveučilišne strateški usmjerene inicijative za unaprjeđenje i modernizaciju studija te donijeli *Prijedlog modela za unaprjeđenje stjecanja praktičnih kompetencija studenata Sveučilišta u Rijeci.*

REKTORICA

prof. dr. sc. Snježana Prijić-Samaržija

DOSTAVITI:

1. Sastavnicama nositeljima studija,
2. Odboru za osiguravanje i unaprjeđivanje kvalitete Sveučilišta u Rijeci,
3. Gospodarskom savjetu Sveučilišta u Rijeci,
4. Centru za studije i cjeloživotno obrazovanje.

**Mjere i aktivnosti za unaprjeđenje studija i studiranja na
Sveučilištu u Rijeci u svjetlu demografskih, gospodarstvenih i
društvenih izazova**

Prijedlog modela za unaprjeđenje stjecanja praktičnih kompetencija studenata

Rijeka, travanj 2024.

Sadržaj

I.	UVOD	3
II.	STJECANJE PRAKTIČNIH KOMPETENCIJA STUDENATA U POSLOVNOM OKRUŽENJU	4
II.1	Model stjecanja praktičnih kompetencija u poslovnom okruženju	4
II.1.1	Specifični ciljevi programa SPK.....	4
II.1.2	Odrednice programa SPK.....	4
II.2	Pokazatelji uspješnosti programa SPK.....	6
II.3	Inicijative kojima se dopunjuje model SPK	6
III.	STJECANJE PRAKTIČNIH KOMPETENCIJA STUDENATA U NASTAVI	8

I. UVOD

Hrvatska u 2024. bilježi najnižu stopu nezaposlenosti u posljednjih pedesetak godina, istovremeno se suočavajući s izazovima u tranziciji mladih visokoobrazovanih osoba na tržište rada. U ovom kontekstu, uloga sveučilišta postaje ključna u jačanju specifičnih kompetencija i vještina koje se stječu tijekom studija, a koje poboljšavaju pripremljenost za tržište rada i otvaraju karijerne mogućnosti. Sveučilišta tu ulogu ostvaruju pružajući relevantno i kvalitetno obrazovanje koje odgovara na aktualne potrebe društva.

Stručna praksa, kao oblik učenja temeljen na radu koji se provodi kod poslodavca, doprinosi uspješnom usvajanju znanja i vještina te izgradnji pozitivnih stavova i vrijednosti kod studenata. Međutim, ostvarivanje maksimalnih koristi za studenta zahtijeva zajednički napor svih dionika - obrazovnih institucija, studenata i poslodavaca, zahtijevajući pomnu pripremu i razradu modela.

Uprava Sveučilišta i Gospodarski savjet analizirali su postojeće stanje na Sveučilištu i njegovim sastavnicama vezano uz provedbu stručne prakse i stjecanje praktičnih kompetencija studenata te Sveučilišne strateški usmjerene inicijative koje imaju za cilj unaprjeđenje i modernizaciju studija. Unatoč postignutom napretku, utvrđena je potreba za dodatnim unaprjeđenjem kroz primjenu inovativnih strategija i aktivnosti koje će studentima omogućiti uspješnije stjecanje praktičnih kompetencija, osiguravajući istovremeno bolje usklađivanje s dinamičnim potrebama suvremenog tržišta rada. Sadržaj i formu stručnih praksi potrebno je oblikovati na način da budu relevantan i posebno vrijedan dio studentskog iskustva.

Postojeći modeli stručne prakse imaju brojne manjkavosti u sljedećim elementima:

- stručna praksa uobičajeno se provodi jednom godišnje u kompaktnom periodu (neprekinuto od početka do završetka)
- vrijeme izvođenja prakse najčešće je ljetni period, što je nepovoljan period za gospodarstvo zbog godišnjih odmora i smanjene poslovne aktivnosti
- zbog gore navedenog, veći broj studenata koncentrira se u istoj tvrtki u isto vrijeme, što nepovoljno utječe na dostupnost mentora i kvalitetu prakse
- poslodavci često nemaju interesa ulagati resurse za kvalitetni razvoj kompetencija studenata, niti im povjeravati zahtjevnije zadatke pa stručna praksa najčešće uključuje obavljanje poslova najnižeg ranga
- postupak odabira poslodavca za obavljanje prakse nedovoljno je transparentan i uglavnom je prepušten odnosu studenta i poslodavca
- nakon završetka stručne prakse student obično gubi kontakt s poslodavcem kod kojeg je obavio praksu.

Prepoznaju se dvije kategorije studentskog rada:

- *studij uz rad*, koji obuhvaća studente koji su završili strukovnu školu, traženi su na tržištu rada i odlučuju se za studij kada im se otvore karijerne mogućnosti koje zahtijevaju dodatno obrazovanje, te
- *rad uz studij*, gdje je primarni fokus studiranje, ali studenti povremeno rade putem studentskog ugovora, često obavljajući poslove koji nisu direktno vezani uz njihovu buduću kvalifikaciju.

Za obje kategorije studentskog rada nužna je fleksibilizacija načina studiranja i oblika poučavanja (primjerice širom implementacijom hibridnog modela nastave), uz istovremeno jačanje kompetencija koje su predmet njihova studija. Stjecanje praktičnih kompetencija studenata potrebno je osigurati, barem djelomično, kroz plaćeni rad, kako bi se smanjila potreba za radom isključivo zbog nadopune studentskog budžeta. S druge strane, potrebno je poticati studente i na volontiranje kod poslodavaca, budući da ta aktivnost značajno pridonosi njihovom razvoju kao zrelih i odgovornih pojedinaca.

Osim razvoja kvalitetnog modela stručne prakse koji se predlaže u ovom dokumentu, važno je i u redovnu nastavu integrirati pristupe učenju usmjerene na stjecanje praktičnih vještina. Ovi bi pristupi trebali postupno razvijati elemente samostalnosti i odgovornosti kod studenata, uz naglasak na razumijevanju timskog rada, korištenju alata za vođenje projekata, sustava za hibridnu kolaboraciju i sl.

II. STJECANJE PRAKTIČNIH KOMPETENCIJA STUDENATA U POSLOVNOM OKRUŽENJU

II.1 Model stjecanja praktičnih kompetencija u poslovnom okruženju

Kao odgovor na identificirane izazove u unaprjeđenju stjecanja praktičnih kompetencija studenata, predlaže se uvođenje **modela stjecanja praktičnih kompetencija u poslovnom okruženju** (dalje: program SPK) na Sveučilištu u Rijeci.

II.1.1 Specifični ciljevi programa SPK

Provedbom programa SPK očekuje se postizanje sljedećih ciljeva:

- kvalitetno povezivanje akademske i poslovne zajednice radi usklađivanja kompetencija potrebnih za rad
- personalizacija puteva učenja koja omogućava studentima stjecanje relevantnih praktičnih kompetencija
- unaprjeđenje kvalitete stjecanja praktičnih kompetencija kroz dugoročan kontakt studenata i poslodavaca
- povećanje zadovoljstva završenih studenata Sveučilišta u Rijeci
- povećanje zapošljivosti završenih studenata.

II.1.2 Odrednice programa SPK

Program SPK temelji se na sljedećim odrednicama.

1. Razvoj koncepta kontinuiranog profesionalnog razvoja studenata

Programom SPK potiče se stjecanje praktičnih kompetencija studenata u radnom okruženju tijekom duljeg vremenskog perioda. Program se odnosi na rad studenata kod poslodavaca (obavljanje prakse, povremeni rad putem studentskog ugovora, volontiranje) koji osigurava sve oblike praktičnog učenja studenata, kroz uključivanje u različite aktivnosti u poslovnom okruženju a s obzirom na ranije stečene kompetencije studenta i iskustvo.

Modaliteti programa SPK uključuju strukturiranu suradnju nositelja studija i poslodavaca na razvoju sadržaja programa SPK u okviru ili izvan studijskog programa (dalje: strukturirani program SPK), kao i nestrukturirani dio u kojem poslodavac i student samostalno razvijaju započetu suradnju.

Preporučuje se ostvarivanje prvog kontakta između studenata i poslodavaca što ranije, već na početku studija. Radno opterećenje i vremenski angažman studenata trebaju biti fleksibilni, protezati se kroz cijelu godinu/studij, a uključivati dijelom i rad/učenje od kuće u poželjnoj i mogućoj mjeri. Suradnja studenta i poslodavca može rezultirati i partnerskim sporazumom koji uključuje zapošljavanje tijekom i nakon studija.

Primjenom ovog modela omogućila bi se bolja prilagodba studentskog rada potrebama poslodavaca, smanjilo opterećenje za tvrtke tijekom ljetnih mjeseci te osigurala kontinuirana podrška i mentorstvo studentima. Dulja interakcija s poslodavcima kroz raznovrsne aktivnosti i oblike rada omogućila bi studentima jasniju sliku o vlastitim preferencijama i karijernom putu.

S druge strane, model poslodavcima omogućava izgradnju i/ili procjenu potencijalnog budućeg zaposlenika, dok studentima pruža mogućnost za jačanje transversalnih kompetencija i stjecanje praktičnih kompetencija relevantnih za područje studija.

2. Kvalitetna suradnja Sveučilišta/sastavnice i poslodavaca

Za uspješnu provedbu programa SPK neophodna je kvalitetna suradnja između nositelja studija i poslodavaca. Nositelji studija trebaju unaprijed uspostaviti suradnju i partnerstvo s dovoljnim brojem

renomiranih tvrtki koje autentično pokazuju interes i stvarnu potrebu za angažmanom studenata. Ključno je da svaki nositelj studija imenuje odgovornu osobu za komunikaciju s poslovnim subjektima, koja će direktno komunicirati s vodstvima tvrtki radi zajedničkog definiranja ciljeva programa SPK.

Kroz razvoj suradnje i uspostavu kontakta studenata s poslodavcima mogu se zajednički dogovoriti ishodi učenja programa SPK-a, obujam poslova (primjerice mjereno u ECTS bodovima koji se mogu priznavati tijekom studija), satnica i obveze (pojedinih) studenata. Nositelji studija pritom trebaju komunicirati s poslodavcima o očekivanim kompetencijama studenata potrebnim za obavljanje utvrđenih aktivnosti. U sklopu realizacije programa SPK moguće je organizirati dodatnu pripremu studenata za ulazak u program kroz pripremne tečajeve, radionice i sl.

Kvalitetna suradnja nositelja studija i poslodavaca osigurava da studenti od samog početka imaju pristup raznovrsnom i značajnom broju poslovnih subjekata koji profilom odgovaraju interesima, studijskim područjima i karijernim ciljevima studenata. Dodatno, uspostavljene kvalitetne suradnje s gospodarstvom mogu povećati atraktivnost pojedinih studija i privlačiti veći broj studenata.

3. Fleksibilan, prilagođen i prilagodljiv sadržaj programa SPK

Strukturirani sadržaj programa SPK utvrđuju, i tijekom provedbe revidiraju, poslodavac / nositelj studija i tvrtka partner zajedno, što omogućava brzu prilagodbu programa dinamičnim promjenama u poslovnom okruženju.

Strukturirani program SPK uključuje:

- aktivnu podršku studentu od strane akademskog mentora
- aktivnu podršku studentu od strane mentora kod poslodavca
- planiranje radnih zadataka kod poslodavca koji odgovaraju znanjima i vještinama studenta
- sudjelovanje studenata u događanjima kod poslodavca u promatračkom statusu radi stjecanja uvida u dinamiku i rutinu poslovnog okruženja
- uključivanje studenta u barem jedan cjeloviti projekt / poslovni proces radi njegovog praćenja u promatračkom statusu
- sudjelovanje studenata u obukama i prezentacijama organiziranim za djelatnike poslodavca, ako odgovaraju znanju i vještinama studenta
- poticanje komunikacije u poslovnom okruženju
- pružanje prilika za uključivanje u timski rad u poslovnom okruženju.

Elementi strukturiranog programa SPK mogu se nadopuniti dodatnim aktivnostima koje odgovaraju potrebama i specifičnostima pojedine suradnje između nositelja studija i poslodavca, pružajući tako fleksibilnost i prilagodljivost programu u skladu s konkretnim situacijama i ciljevima.

4. Kontinuirana podrška studentima

Kontinuirana podrška studentima tijekom provedbe strukturiranog programa SPK osigurava se dodjelom akademskog mentora i mentora kod poslodavca. Ovo mentorstvo treba biti interaktivno, prilagođeno individualnim potrebama studenata i usmjereno na razvoj specifičnih kompetencija potrebnih za rad u određenom području, kao i na razvoj transverzalnih vještina.

Akademski mentor prati napredak studenta u postizanju planiranih ishoda učenja tijekom angažmana kod poslodavca, osigurava učinkovitu i transparentnu komunikaciju te studentu pruža podršku u planiranju karijere.

Mentor kod poslodavca, preporučeno osoba generacijski bliska studentu, pruža podršku studentu u razvoju vještina i kompetencija potrebnih za obavljanje poslovnih zadataka, prati njegov napredak i potiče razvoj, prenosi specifičnih znanja iz područja rada poslodavca te osigurava resurse potrebne za rad.

U strukturiranom programu SPK oba mentora sudjeluju u vrednovanju postignutih ishoda učenja studenta.

Zahtjevne uloge mentora zahtijevaju promišljanje o mogućem razvoju treninga za akademske mentore i mentore kod poslodavca u programu SPK.

5. Interdisciplinarna suradnja među studentima

Program SPK omogućava istovremeni angažman više studenata kod jednog poslodavca, što otvara mogućnosti timskog rada studenata. Poželjno je omogućiti suradnju studenata iz različitih područja studija i njihov vođeni timski rad, čime se omogućava stjecanje iskustva rada u multidisciplinarnim timovima, a koje se u poslovnom okruženju prepoznaje kao izuzetno vrijedno.

6. Sustav nagrađivanja studenata

Program SPK poželjno uključuje razrađeni sustav nagrađivanja studenata koji postižu posebno vrijedne rezultate tijekom sudjelovanja u programu. Ovaj sustav može uključivati stipendije, priznanja, certifikate ili prilike za dodatnu suradnju s poslodavcima.

7. Praćenje kvalitete programa SPK

Suradnja između nositelja studija i poslodavaca uključuje godišnje evaluacije programa SPK. Evaluacije trebaju biti temeljene na detaljnim izvještajima o postignućima studenata i njihovom zadovoljstvu programom, kao i povratnim informacijama poslodavaca / tvrtki partnera.

Studenti podnose detaljan izvještaj nositelju studija o provedenim aktivnostima s procjenom stečenih novih kompetencija i ispunjavaju upitnik o zadovoljstvu programom SPK.

Poslodavci / mentori kod poslodavaca podnose nositelju studija godišnji izvještaj za sve studente koji su uključeni u programe SPK. Izvješće uključuje pregled provedenih aktivnosti, stečenih kompetencija studenata te preporuke za unaprjeđenje programa.

Ovi izvještaji služe kao osnova za identifikaciju uspješnih praksi, ali i za identifikaciju područja za poboljšanje i prilagodbu programa SPK radi osiguravanja visoke razine zadovoljstva i uspješnosti svih dionika.

Upitnik o zadovoljstvu programom SPK bit će razvijen u suradnji Uprave Sveučilišta i Gospodarskog savjeta te odobren od strane Odbora za osiguravanje i unaprjeđivanje kvalitete Sveučilišta u Rijeci.

II.2 Pokazatelji uspješnosti programa SPK

U praćenju provedbe programa SPK predlaže se koristiti sljedeće pokazatelje:

- broj studenata uključenih u program SPK
- broj poslodavaca uključenih u program SPK
- zadovoljstvo studenata programom SPK
- zadovoljstvo poslodavaca programom SPK
- broj studenata koji su (tijekom ili nakon studija) zaposleni kod poslodavca kod kojeg su stjecali praktične kompetencije tijekom studija.

II.3 Inicijative kojima se dopunjuje model SPK

U svrhu učinkovitog povezivanja dionika u modelu stjecanja praktičnih kompetencija Sveučilište planira tijekom 2024. razvoj specijalizirane **digitalne platforme Moja UNIilkaRIjera** za uspostavu kontakta i suradnje između studenata i poslodavaca.

Gospodarski savjet prepoznaje i potrebu za **osnivanjem akademskog savjeta**, tijela u gospodarskom sektoru koje je istovjetno Gospodarskom savjetu na Sveučilištu. Akademski savjet imao bi zadaću identificirati i promicati načine suradnje visokih učilišta i gospodarstva te pružati podršku Sveučilištu u razvoju suvremenog i relevantnog obrazovanja.

Sveučilištu se predlaže **osnivanje Centra za razvoj kompetencija** čija bi svrha bila ojačati veze između akademske zajednice i gospodarstva te poticati sve dionike na postizanje visoke kvalitete i učinkovitosti u primjeni modela SPK.

S ciljem osiguravanja **financijske potpore za provođenje programa SKP** predlaže se razmotriti potencijal suradnje s relevantnim dionicima iz sektora potpore gospodarstvu (primjerice Hrvatskom agencijom za malo gospodarstvo, inovacije i investicije, HAMAG BICRO).

III. STJECANJE PRAKTIČNIH KOMPETENCIJA STUDENATA U NASTAVI

Za potrebe unaprjeđenja stjecanja praktičnih kompetencija studenata tijekom studija predlažu se i dodatni elementi, prvenstveno usmjereni na obogaćivanje nastave i razvoj novih metoda učenja i poučavanja.

- Organiziranje **gostujućih predavanja stručnjaka iz gospodarstva**, posebice na razini diplomskih studija, s ciljem pružanja stvarne perspektive povezanosti teorijskih osnova s konkretnim izazovima u stvarnom svijetu. Predavanja trebaju biti razvijena u suradnji sa sveučilišnim nastavnicima i suradnicima, dodatno doprinoseći kvalitete njihove suradnje.
- Razvoj suradnje s partnerima iz gospodarstva na oblikovanju **projekata i istraživanja** koji imaju praktičnu primjenu u poslovnom svijetu, a uključuju studente kao aktivne dionike.
- Razvoj projekata **simulacija radnog okruženja i stvarnog radnog mjesta, simulacija istraživačkog projekta, gamifikacije slučaja/problema** i sl. u suradnji s partnerima iz gospodarstva, a koji se uvode u redovnu nastavu. U ovakvim je projektima ključno inovativno koncipirati sadržaje i kvalitetno izraditi simulaciju. Posebnu vrijednost predstavlja omogućavanje sudjelovanje većeg broja studenata, nastavnika i suradnika te ostalih
- Uvođenje **problemskog pristupa** u stjecanju kompetencija, odnosno sadržaje i aktivnosti studenata strukturirati na način da su orijentirani na rješavanje problema (*problem/project/team-based learning*). Ovakva nastava organizira se kroz projektni timski rad studenata, nastavnika i predstavnika iz gospodarstva, lokalne uprave, javnih institucija i dr., a preporučeno uključuje teme vezane uz ciljeve održivog razvoja i aktivno građanstvo.